

TOLLETATEN

Postboks 2103 Vika
0125 OSLO

Deres ref
25/25936-7

Vår ref
25/05108-4

Dato
12. januar 2026

Høringsinnspill - endringer i vareførselsforskriften gjeldende for militær aktivitet knyttet til NATO-styrker og styrker fra land som er med i Partnerskap for fred

Innledning

Forsvarsdepartementet (FD) viser til oversendelse fra Tolletaten om høring om endringer i vareførselsforskriften gjeldende for militær aktivitet knyttet til NATO-styrker og styrker fra land som er med i NATO Partnerskap for fred av 24. november 2025.

Da FD, Forsvaret, Forsvarsmateriell (FMA), Forsvarets operative hovedkvarter (FOH) og Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) har vært høringsinstanser, har departementet vurdert det som hensiktsmessig å samle alle tilbakemeldinger fra forsvarssektoren i ett høringsinnspill. Det vises i den forbindelse til dialog med Tolletaten om forlengelse av fristen, som opprinnelig var 5. januar 2026.

Innspillene fra Forsvaret, FOH og FLO v/ Forsvarsstaben (FST), samt FMA er oppsummert nedenfor.

Innspill fra Forsvarsstaben (FST)

Endringene i vareførselsforskriften har som formål å bidra til mer sømløs militær mobilitet ved mottak av utenlandske NATO og NATO PfP-styrker samt eventuell transitt av materiell gjennom Norge. Generelt vurderer Forsvaret at regelendringene er hensiktsmessige og kostnadseffektive. Forsvaret hadde positive opplevelser med de midlertidige endringene som ble gjennomført i forbindelse med Nordic Response 2024, og ser svært positivt på at det nå siktes på å vedta disse permanent.

Forsvaret vurderer den foreslåtte endringen om fjerning av ordet «øvelser» i utkast til ny § 4-1-6 som svært positivt. Den foreslåtte endringen gjør regelverket mer i tråd med NATOs systematikk. Videre anser Forsvaret det som positivt at det foreslås at Forsvaret enklere skal kunne benytte seg av NATO form 302 i forbindelse med inn- og utførsel av materiell og forsyninger. For Forsvaret vil dette forenkle tollprosedyrer for eksempelvis bidrag til FN og andre gjennom én standardisert prosedyre for deklarasjon.

Forsvaret uttaler at det er viktig at Norge har et årvåkent blikk på relevante regelsett som berører militær mobilitet, også med tanke på relevante EU-regler. Siden Norge ikke er en del av EUs tollunion, må Norge på eget initiativ besørge å tilstrebe rettsharmoni på dette punktet, og ikke minst med tanke på EUs arbeid mot et «militært Schengen». Forsvaret uttaler videre at Norge bør vurdere å anerkjenne EU form 302 som gyldig dokument for eksport og import, dersom Norges militære samarbeid og bidrag til EU øker i omfang og betydning.

Forsvaret har ingen konkrete innvendinger eller innspill til den foreslåtte endringen til vareførselsforskriften. Endringene omhandler grensekryssende transport som utelukkende gir Forsvaret lettelse og større fleksibilitet som vil bidra til mer sømløs militær mobilitet.

FD støtter FST sine vurderinger og innspill, som referert over.

Innspill fra FMA

FMA hadde ingen innvendinger eller innspill til forslaget.

Innspill fra FD

FD er generelt positive til de foreslåtte endringene i vareførselsforskriften, men har enkelte forslag til endringer i høringsnotatet og forskriften.

FD har som kjent et pågående prosjektarbeid som har som mål å legge bedre til rette for alliert mottak ved å sikre adekvat gjennomføring av forpliktelser som følger av NATO-regelverk i norsk rett. I tillegg jobbes det med en veileder for vertslandsstøtte, som tar sikte på å tilgjengeliggjøre og bedre opplyse om regler og prosesser av betydning for alliert mottak. I forbindelse med dette arbeidet har FD kommet til at enkelte bestemmelser i vareførselsforskriften med fordel kunne hatt en annen utforming med tanke på å sikre etterlevelse av forpliktelser i NATO SOFA. FD vurderer blant annet at behovet for endringer ikke begrenser seg til situasjoner hvor det er snakk om militære øvelser, trening og annen aktivitet, men at endringene også bør gjelde i krise og krig.

En annen utfordring gjelder forskriftens § 4-1-6 (4). Utfordringene knyttet til utformingen av ordlyden i denne bestemmelsen har ved en tidligere anledning blitt kommunisert til Finansdepartementet (FIN).

Forslag til ny § 4-1-6 (4) lyder: *«varer som innføres av utenlandske NATO-styrker eller styrker fra land som er med i Partnerskap for fred i forbindelse med militær aktivitet omfattet*

av NATO SOFA og PfP SOFA, kan deklarerer ved at styrkene legger frem NATOs formular 302. NATOs formular 302 kan leveres elektronisk til tollmyndighetene».

Etter ordlyden begrenses bruken av NATOs formular 302 til NATO-styrker og styrker fra land som er med i PfP til militær aktivitet i en NATO/NATO PfP-rammer. Dermed utelukkes militær aktivitet utenfor en NATO-/NATO PfP-ramme.

Det er FDs vurdering at det bør tas høyde for «annen bi- eller multilateral aktivitet», i tillegg til NATO/NATO PfP-rammen. En slik tilleggsformulering vil da sikre at også militære aktiviteter innenfor konstellasjoner som ikke er i en NATO eller NATO PfP-ramme vil falle inn under ordlyden. Aktiviteter i rammen av for eksempel Joint Expeditionary Force (JEF), samt i rammen av andre konstellasjoner, som bi-laterale aktiviteter i rammen av forsvarsavtaler Norge har inngått eller måtte inngå med andre land i fremtiden, hvor det vil være naturlig at man øver utenfor NATO-rammen, vil da kunne omfattes av ordlyden, så vel som andre mulig større organiserte øvelser utenfor en NATO- eller NATO PfP-ramme.

FD foreslår derfor å bruke følgende tekst istedenfor:

§ 4-1-6 (4): «Vare som innføres i forbindelse med militær aktivitet innenfor rammen av NATO, NATO Partnerskap for fred, eller som del av annen bi- eller multilateral aktivitet, kan deklarerer ved at styrkene legger frem NATOs formular 302. NATOs formular kan leveres elektronisk etter avtale med tollmyndighetene» (vår utheving).

Videre er det FDs forståelse at endringene skal gjøres gjeldende for all militær aktivitet hvor en styrke fra et NATO- eller NATO PfP-land importerer noe til Norge. Departementet har i den forbindelse vurdert ordlyden «NATO-styrker», som er gjennomgående i forslaget til ny forskrift. Departementet vurderer det her som hensiktsmessig å presisere at vareførselsreglene gjelder for styrker fra NATO- og NATO PfP-land, uavhengig av om samarbeidet skjer under en NATO-paraply eller ikke. Ordlydsforslaget «NATO-styrker» kan oppfattes av rettsanvenderen som styrker som kun opererer i en NATO-regi, for eksempel i forbindelse med en NATO-øvelse. For å unngå misforståelser, og for å klargjøre at reglene også omfatter styrker fra NATO- og NATO PfP-land som trener med norske styrker utenfor NATO-sammenheng, foreslår FD følgende omformulering:

Fra: *«NATO-styrker eller styrker fra land som er med i Partnerskap for fred»*

Til: *«styrker fra NATO-land eller styrker fra land som er med i NATO Partnerskap for fred»*

Det ovenfor nevnte forslaget vil også klargjøre at import under Supplementary Defense Cooperation Agreement (SDCA), som Norge har inngått med USA, vil omfattes av ordlyden, noe som synes å være intensjonen. Det er etter FDs syn noe uklart hva som menes med formuleringen på side 12 hvor det står at: *«Endringen medfører at også innførsel knyttet til*

tilleggsavtaler til NATO SOFA, og som utfyller NATO SOFA, omfattes.» Her vises det i fotnoten til SDCA som et eksempel. Det er imidlertid viktig å merke seg at aktiviteter under SDCA ikke er en del av NATOs rammeverk, men en bilateral forsvarsavtale mellom Norge og USA. SDCA ikke er en tilleggsavtale til NATO SOFA, men den refererer til rettigheter og prosedyrer i NATO SOFA der det er relevant. Det er da grunn til å tro at formuleringen kan skape en viss forvirring. For å unngå misforståelser bør det presiseres at vareførselsregelverket gjelder for import knyttet til styrker fra NATO- og NATO PfP-land, slik vi foreslår over. Regelverket vil da gjelde uavhengig av om den militære aktiviteten skjer i NATO-regi eller i forbindelse med bilateral aktivitet, eksempelvis i rammen av SDCA eller andre bi- eller multilaterale avtaler Norge har inngått med allierte.

Det ser for øvrig ut til at datoen i referansen til SDCA i fotnoten på side 12 i høringsnotatet er feil, jf. *«tilleggsavtale 10. juni 2023 mellom Norge og USA om forsvarssamarbeid (...)»*. Lov om gjennomføring av tilleggsavtale mellom Norge og USA om forsvarssamarbeid (forsvarssamarbeidsloven) ble sanksjonert 10. juni 2022.

Til slutt ønsker vi å påpeke at formuleringen «militær aktivitet omfattet av NATO SOFA» (vår utheving) bør unngås, jf. formuleringene i ny § 4-1-6 (4) og ny § 5-9-15. NATO SOFA sier ingenting om hvilken militær aktivitet som pågår. Det er en troppestatusavtale som regulerer status for personellet. Vi foreslår istedenfor følgende formulering: «militær aktivitet innenfor rammen av NATO, NATO Partnerskap for fred, eller som del av annen bi- eller multilateral aktivitet.» I tillegg er det, etter FDs syn, viktig å sikre at endringene som gjøres i vareførselsforskriften gjelder ikke bare i øvelsessituasjoner og lignende, men også i krise og krig.

Med hilsen

Sigrid Redse Johansen
Ekspedisjonssjef

Siri Horgen Hinze
Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer